

โครงการวิจัย : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา เทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คณะผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วทานาม หัวหน้าโครงการวิจัย
อาจารย์พิมพ์ลลิต แก้วทานาม ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์จริยา ชาศะสุวัจนานนท์ ผู้ร่วมวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ๔ ประการ คือ ๑) ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้นำในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลในเขตเทศบาลเมืองในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒) ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลในเขตเทศบาลเมืองในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ๔) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เทศบาลเมืองที่ถูกสุ่มเลือกเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย (๑) เทศบาลเมืองบ้านทุ่ม จังหวัดขอนแก่น (๒) เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด (๓) เทศบาลเมืองโนนสูง-น้ำคำ จังหวัดอุดรธานี (๔) เทศบาลเมืองวังสะพุง จังหวัดเลย (๕) เทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม (๖) เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร (๗) เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ (๘) เทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา (๙) เทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และ (๑๐) เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

ผลการวิจัยพบว่า

๑) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้นำในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลในเขตเทศบาลเมืองในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านประชาชน พบว่า ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกระบวนการเริ่มต้นในการจัดทำแผนเท่านั้น ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกระบวนการสำรวจข้อมูลปัญหาความต้องการของชุมชน ก่อนมาสรุปเป็นข้อมูลปัญหาชุมชน นำเสนอในเวทีประชาคมเพื่อจัดทำแผนชุมชน โดยตัวแทนจากชุมชนร่วมกับเทศบาล หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม เอกชน องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หลังดำเนินการจัดเวทีประชาคม คณะทำงานจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แยกประเภท สรุปและจัดทำเป็นเอกสารแผนชุมชน การจัดเวทีประชาคมกลายเป็นเสมือนพิธีการที่แสดงให้เห็นว่าเทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยมองข้ามประเด็นเนื้อหาในการจัดทำแผนว่าเกิดจากความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ ติดตาม การประเมินผลการปฏิบัติตามแผนต่างๆ ด้านผู้นำ พบว่า มีกระบวนการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยการเปิดเวทีประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำข้อเสนอของประชาชนไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลหากเป็นเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วนหรือสอดคล้องกับนโยบายของฝ่ายบริหาร เป็นต้น

๒) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลในเขตเทศบาลเมืองในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เทศบาลเมืองจะมีส่วนร่วมในแง่ของการเป็นเจ้าของภาพหลักในการจัดเวทีประชาคม และกระบวนการ ช่องทางต่างๆ ตามกฎหมาย

๓) ปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สำคัญประกอบด้วย (๑) ปัญหาด้านประชาชน ที่สำคัญได้แก่ ประชาชนขาดความกระตือรือร้น ไม่สนใจที่จะเข้ามาส่วนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยเฉพาะเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบต่อตนเอง จะมีเพียงแกนนำไม่กี่คนเท่านั้นที่เสนอความเห็นอยู่เป็นประจำ แผนพัฒนาที่ชุมชนเสนอไป อาจจะไม่ได้รับการบรรจุเป็นแผนพัฒนาเทศบาลเสมอไป ส่วนปัญหาที่เกิดจากประชาชนโดยตรง ได้แก่ ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของภาคประชาชน ที่ยังไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น (๒) ปัญหาด้านงบประมาณเพื่อนำมาดำเนินการจัดทำโครงการตามแผนพัฒนาเทศบาล และ (๓) ปัญหาด้านฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่ที่เป็นอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของภาคประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาเชิงทัศนคติของผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานของเทศบาล

๔) แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบแนวทางที่สำคัญ คือ การตั้งสภาเมือง การให้ค่าตอบแทนคณะกรรมการชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ สร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญ of แผน อธิบายความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งในการประชาสัมพันธ์ควรมีช่องทาง หรือกลไกในการเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น เช่น จัดศูนย์วิทยุ วิทยุชุมชนของเทศบาล หอกระจายข่าว รวมทั้งการฝึกอบรมคณะกรรมการระดับชุมชนเพื่อจัดทำแผน และการปรับแก้ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

Research Title:	People Participation for Making the Development Plans for Local Administration: Case Study of Town Municipality in the Northeast	
Researchers:	Assistant Dr. Kathanyoo Kaewhanam	Project Leader
	Miss Phimlikid Kaewhanam	Co-Researcher
	Miss Jariya Chatasuwajanon	Co-Researcher

Abstract

The purposes of this study were: 1) to investigate participation behaviors of people and community leaders for making the development plans in municipal areas in provinces in the Northeast, 2) to study participation behaviors of local administration for making the development plans in municipal areas in provinces in the Northeast, 3) to explore problems and obstacles of participation for making the development plans in municipal areas in provinces in the Northeast, and 4) to find out guidelines to support public participation for making the development plans in municipal areas in provinces in the Northeast.

The present study was the qualitative research. There were 10 municipalities selected to collect the data by random sampling method, which were (1) Ban Thum Municipality, Khon Kaen (2) Roi Et Municipality, Roi Et (3) Nonsong-Namkham Municipality, Udon Thani (4) Wangsaphung Municipality, Loei (5) Nakhon Phanom Municipality, Nakhon Phanom (6) Mukdahan Municipality, Mukdahan (7) Buriram Municipality, Buriram (8) Buayai Municipality, Nakhon Ratchasima (9) Warin Chamrap Municipality, Ubon Ratchthani and (10) Yasothon Municipality, Yasothon.

The results of the study were as follows:

1) Participation behaviors of people and community leaders for making the development plans in municipal areas in provinces in the Northeast. For people aspects, it was found that people only involved at the beginning of the process for making the development plans, that is to say, people had conducted a survey of problems and needs of community before they concluded as the problems of community to propose in public spaces for making the development plans of community by community representatives and municipality, government sector, civil society, private sector, and other related organizations. After the problems and needs of community were proposed in the public spaces, the working group would analyze, sort, summarize the data and make the development plans of community. Thus, organizing public spaces became one of practical ways to show that municipality opens spaces for people to participate. For community leader aspects, it was found that people were encouraged to participate in making the development plans

of municipality by organizing public spaces to receive comments and suggestions from people and use the comments and suggestions for making the development plans of municipality if the matters were necessary and urgent and related to the policies by administrative section.

2) Participation behaviors of local administration for making the development plans in municipal areas in provinces in the Northeast. It revealed that municipality involved in term of hosting the organizing public spaces and procedures and related laws.

3) Problems and obstacles of participation for making the development plans in municipal areas in provinces in the Northeast. The findings were as follows: (1) the problems of people aspect, people were lack of enthusiasm, in other words, they paid less attention in participating the procedures of making the development plans of municipality, especially, if the matters were not impacted them. Moreover, the problems that directly came from people were the cost to participate and some political cultures (2) the problem of budget aspect to handle the development plans of municipality and (3) the problems of administrative section and officer aspect that caused difficulties to participate for making the development plans by public participation. The problems concerned attitude aspects of administrative officers, civil servants, and municipality officers.

4) The guidelines to support public participation for making the development plans in municipal areas in provinces in the Northeast. There were some practical ways such as establishing the city council, allowing the pay to community committees for making the development plans of municipality, public advertising, raising awareness of the importance of the development plans, explaining the importance of making the development plans. Furthermore, there were some useful ways in public advertising such as establishing radio center, community radio, and news station, and training community committees to make the development plans and revise related rules.